

بسم الله الرحمن الرحيم

راهنمای برنامه ی درسی

آموزش قرآن

دوره پیش دبستانی

و

راهنمای تولید

محتوای فعالیت های یاددهی-یادگیری

در دوره پیش دبستان

ویرایش دوم

بهار ۱۳۸۶

فهرست

بخش اول

راهنمای برنامه درسی قرآن در دوره پیش دبستان

۲	پیش گفتار
۳	تعریف آموزش قرآن
۴	اهداف
۵	اصول
۶	تبیین اصول
۹	روش آموزش
۱۰	ارزش یابی

صلاحیت مربیان در آموزش قرآن حرفه ای

بخش دوم

راهنمای تولید محتوای فعالیت های یاددهی یادگیری

آموزش قرآن در دوره پیش دبستان

- حفظ

-آموزه ها

- روخوانی

رسانه های آموزشی

مراحل تولید فعالیت های یاددهی -یادگیری

پیش گفتار

قرآن کریم ، منشور زندگی و راه سعادت انسان است . دوره پیش دبستان از حساس ترین مراحل تربیت و زمینه ساز شکوفایی فطرت الهی کودک است. توصیه های ائمه معصومین علیهم السلام که راهنمایان اصلی تعلیم و تربیت می باشند، مؤید این موضوع است؛ حضرت امیرالمؤمنین امام علی علیه السلام به فرزند خود امام حسن علیه السلام می فرمایند :

... وَأَنْ أبتَدِئَكَ بِتَعْلِيمِ كِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ.*

ای فرزندم ... و تربیت تو را با آموزش کتاب خدای عزّ و جل آغاز کردم .

هم چنین روان شناسی تربیتی نیز بر اهمیت دوره پیش دبستان در شکل گیری شخصیت کودک تأکید دارد.

بر اساس رسالت آموزش و پرورش ، و با توجه به راهنمای برنامه درسی دوره پیش دبستان، دفتر برنامه ریزی و تألیف کتب درسی همواره سعی دارد علاوه بر محوریت تعلیم و تربیت اسلامی و بهره گیری از آموزه های قرآن کریم در واحدهای کار دوره پیش دبستان، با مغتنم دانستن فرصت یادگیری در این دوره، آموزش قرآن را در واحد یادگیری مستقل ارائه کند. با توجه اهمیت این موضوع ، مراکز پیش دبستانی موظف هستند در ساعات اولیه هر روز ، ۳۰ تا ۴۵ دقیقه به فعالیت های یاددهی-یادگیری خاص قرآن کریم در چارچوب راهنمای برنامه درسی قرآن پیش دبستان اختصاص دهند. از این رو این راهنما و هم چنین راهنمای تولید محتوای واحد یادگیری قرآن تدوین و در این مجموعه ارائه شده است.

با توجه به سیاست کلی آموزش و پرورش مبنی بر بهره مندی از حداکثر ظرفیت ها و توانمندی های موجود در کشور ، تولید و انتخاب فعالیتهای یاددهی - یادگیری دوره پیش دبستان به استان ها واگذار شده است . بر این اساس هر استان اقدام به تشکیل کمیته های تولید و انتخاب محتوا نموده است.

این مجموعه راهنمای عمل کمیته های مذکور در تولید و انتخاب محتوای آموزش قرآن در دوره پیش دبستان است.

نهج البلاغه. نامه ۳۱.*

تعریف آموزش قرآن در دوره پیش دبستان^۱

با توجه به مبانی تعلیم و تربیت اسلامی، رویکرد راهنمای درسی دوره پیش دبستان (شکوفایی فطرت الهی - سیادت)^۲، هر نوع یاددهی و یادگیری بر اساس علاقه و پذیرش کودک بوده و از اجبار و تحمیل به دور است. به همین منظور آموزش قرآن در دوره پیش دبستان درصدد تقویت انس کودک با قرآن کریم و علاقه به یادگیری آن است.

بر این اساس «انجام هر فعالیتی که زمینه آشنایی، علاقه و ارتباط کودک را با قرآن کریم فراهم آورد و موجب علاقه او به قرآن و یادگیری آن گردد؛ آموزش قرآن در دوره پیش دبستان محسوب می شود.» این آموزش می تواند در قالب یک یا چند فعالیت یاددهی - یادگیری مانند گوش دادن به قرائت قرآن و الگو گیری از آن، حفظ برخی از سوره ها و آیات، روخوانی قرآن، آشنایی با برخی از داستان ها و معنای آیات متناسب با درک کودک طراحی شود؛ به شرط آن که این فعالیت ها در چارچوب اصول ده گانه مندرج در این برنامه باشد.

این فعالیت ها به معنای رسیدن به حد خاصی از آموزش نیست، بلکه زمینه ها و راه های دستیابی به هدف اصلی این برنامه است.

۱. این برنامه در چارچوب برنامه درسی دوره پیش دبستان تولید شده در دفتر برنامه ریزی و تألیف کتب درسی تهیه شده است.

۲. برای آشنایی بیش تر با این رویکرد به راهنمای برنامه درسی دوره پیش دبستان مراجعه شود.

هدف: اُنس با قرآن و علاقه به یادگیری آن

برخی از راه های تحقق هدف فوق می تواند به شرح زیر باشد:

- ۱- استماع قرائت آیات زیبا و جذاب قرآن و تقلید از آن
- ۲- حفظ برخی آیات و سوره های کوتاه قرآن کریم
- ۳- یادگیری خواندن قرآن کریم^۱
- ۴- آشنایی با برخی از داستان های قرآنی
- ۵- آشنایی با برخی از صفات خدا مانند مهربانی، بخشنده‌گی، توانایی و ... در قالب آموزه های قرآنی
- ۶- آشنایی با آموزه های اخلاقی و رفتاری در قالب پیام های قرآنی
- ۷- حفظ اشعار و سرودهای قرآنی

و ...

^۱ خواندن قرآن به دو صورت کلی خوانی کلمات و عبارات قرآنی یا روخوانی همراه با شناخت حروف و حرکات ممکن است . برای تفصیل بیشتر به بخش دوم این مجموعه ص مراجعه کنید

اصول آموزش قرآن در دوره پیش دبستان

- ۱- آموزش قرآن در دوره پیش دبستان مفید و امکان پذیر است .
- ۲- آموزش قرآن باید لذت بخش و زمینه ساز علاقه مندی به قرآن باشد .
- ۳- پیام ها و آموزه های قرآنی باید مناسب با سن کودک انتخاب شود .
- ۴- آموزش قرآن در دوره پیش دبستانی باید مبتنی بر ظرفیت و توانایی کودک باشد .
- ۵- در آموزش آموزه های قرآن باید بر جنبه های رحمت و لطف الهی تأکید شود .
- ۶- برنامه آموزش قرآن کریم متخذ و مبتنی بر قرآن کریم و سنت معصومین (ع) است.
- ۷- آموزش قرآن در دوره پیش دبستان باید مطابق رغبت و علاقه کودک بوده و از هرگونه الزام و اجبار به دور باشد.
- ۸- هر نوع آموزش قرآن باید در قالب فعالیتهای جذاب یاددهی - یادگیری عرضه شود.
- ۹- آموزش قرآن در دوره پیش دبستان باید در راستای اهداف و در چارچوب برنامه‌ی درسی دوره پیش دبستان باشد .
- ۱۰- آموزش قرآن در دوره پیش دبستان نباید در تعارض با برنامه رسمی آموزش در دوره ابتدایی باشد .
- 11- در فرآیند یاددهی - یادگیری به نقش الگویی مربی توجه شود به نحوی که نوآموز هدف آموزش قرآن را در رفتار مربی مشاهده نماید.

تبیین اصول آموزش قرآن در دوره پیش دبستان

۱- آموزش قرآن در دوره پیش دبستان مفید و امکان پذیر است .

الف - فایده آموزش قرآن :

- شروع آموزش در این دوره باعث علاقه به قرآن و یادگیری آن می شود .
- شروع آموزش قرآن در این دوره، حداقل یک سال به فرصت یادگیری می افزاید و آمادگی کودک را برای دوره های بعدی آموزش افزایش می دهد .
- در سنت معصومین علیهم السلام آموزش قرآن به کودک و آغاز تعلیم و تربیت او با قرآن کریم توصیه شده است؛ مانند : آموزش قرآن توسط حضرت علی (ع) و حضرت فاطمه (س) به فرزندانشان.
- یادگیری در این دوره تأثیر بسزایی در شخصیت کودک دارد .
- یادگیری در این سن دست یافتنی تر و پایدارتر است .

ب- امکان آموزش قرآن

- بر اساس یافته های روان شناختی ، آموزش قرآن در چارچوب برنامه درسی پیش دبستانی با توانایی های ذهنی و روانی کودک تناسب دارد .
- آموزش اولیه قرآن از سنخ زبان آموزی است و دستاوردهای علمی و تجربه های عملی در زمینه ی کسب مهارت های زبانی کودک ، موید امکان آموزش قرآن است .
- تجربه های آموزش قرآن پیش از آموزش رسمی در تاریخ گذشته کشورمان و تجربه ی برخی از نهادهای مردمی در دهه های اخیر نیز مؤید امکان این امر است .

۲- آموزش قرآن باید لذت بخش و زمینه ساز علاقه به قرآن باشد.

- آموزش و فعالیتی برای کودک لذت بخش است که دارای ویژگی های زیر باشد :
- کم و کیف آموزش در حد توان کودک بوده به نحوی که کودک در آن احساس موفقیت کند.
- کودک باید با روش های گوناگون و در مواقع مناسب مورد تشویق قرار گیرد .

- تمام اجزاء ارکان آموزشی (مربی - فضا - محتوا - روش و...) باید برای کودک خوشایند باشد به نحوی که از آنها خاطره خوش و تجربه‌ای شیرین داشته باشد و کودک را به ادامه یادگیری علاقه‌مند سازد .

- ارضا کننده نیازهای کودک (خودنمایی - تخلیه نیرو - بازی و تحرک و...) و لذت بخش باشد .
- پذیرش فعالیت های کودک به هر میزان که از سوی او ارائه می شود.
- آموزش قرآن در این دوره باید زمینه ساز انس با قرآن گردد. زمینه انس با قرآن؛ محصول علاقه و ارتباط مستمر با آن است که به تدریج حاصل می شود . مانند : احترام به قرآن ، توجه و علاقه به گوش دادن ، خواندن و یادگیری آن و

۳- پیام ها و آموزه های قرآنی باید مناسب با سن کودک انتخاب شود .

- آموزه قرآنی از نظر لفظ ، ساده و دارای عبارات کوتاه و موزون باشد .
- آموزه و پیام ها از نظر محتوا عینی ، ملموس و قابل فهم باشد .

۴- آموزش قرآن در دوره پیش دبستان باید مبتنی بر ظرفیت و توانایی کودک باشد.

- کودک درک عینی دارد، از این رو باید از آموزش به صورت انتزاعی خودداری کرد.
- کودک سرشار از توان و نیرو است . از این رو باید فرایند یادگیری به گونه‌ای طراحی شود که کودک در آن مشارکت فعال و پر نشاط داشته باشد.
- مدت زمان تمرکز کودک بر روی یک موضوع کوتاه است . از این رو آموزش در طی یک روز باید در قالب فعالیت های متنوع و کوتاه مدت طراحی شود.

۵- آموزش آموزه های قرآنی باید بر جنبه های رحمت و لطف الهی تأکید کند .

- همواره لطف، رحمت، مهربانی، بخشندگی و نعمت های خداوند مورد توجه قرار گیرد (محسوس ترین مواردی که کودک درک می کند).
- طرح داستان ها و پیام های آموزنده، جذاب، شیرین، ساده و کوتاه از قرآن که قابل درک برای کودک باشد .

۶- برنامه‌ی آموزش قرآن ، متخذ و مبتنی بر قرآن کریم و سنت معصومین (ع) است.

با بهره‌گیری از قرآن کریم و سنت معصومین علیهم السلام می‌توان رهنمودهایی برای تعیین برنامه آموزش قرآن به دست آورد . مانند :

- طراحی روش های آموزش در قالب بازی (دَع ابْنک یلعب سبع سنین)
- آموزش با زبان کودکانه باشد. قال رسول الله ((من كان له صبی فلیتصاب له)) هر کس کودک دارد در تربیت او، کودکی ورزد . (وسائل، جلد۵)
- تاکید بر استمرار و مداومت در خواندن قرآن؛ ((فاقرئوا ما تیسر من القرآن)) هر چقدر می‌توانید قرآن بخوانید. (سوره مزمل ، آیه ۲۰)

۷- آموزش قرآن در دوره پیش دبستان باید مطابق رغبت و علاقه کودک بوده و از هر گونه الزام و اجبار به دور

باشد .

- از آن جا که بازی و جنب و جوش بسیار مورد علاقه و رغبت کودک است باید سعی کرد روش های آموزشی در قالب بازی ارائه شود.
- ویژگی روانی کودک پذیرای آموزش اجباری نیست و در فرایند یادگیری باید آزادی عمل او در نظر باشد؛ یعنی باید از اجبار و الزام به کودک از سوی برنامه آموزشی و مربی برای حد خاصی از یادگیری پرهیز شود.
- عدم اتکای آموزش قرآن بر انجام تکالیف در خانه، هر چند که ارتباط و انس با قرآن به شکل های مختلف در خانه، به صورت اختیاری مفید است.
- پرهیز از ایجاد رقابت ناسالم و تشویق های نامناسب که موجب تحمیل محسوس و نامحسوس آموزش های بیش از توان کودک شود.
- تشویق هر کودک با توجه به توان خود او و توجه به تفاوت های فردی کودکان.
- در نظر گرفتن زمان و مکان مناسب برای آموزش .

روش آموزش

روش های آموزش قرآن علاوه بر آن چه که در بخش دوم این مجموعه به تفکیک موضوعات آموزش قرآن (آموزه ها، حفظ و روخوانی) آمده است براساس فعالیت های یاددهی - یادگیری و معیارهای مذکور در راهنمای برنامه درسی دوره پیش دبستان، طراحی می شود.

ارزش یابی

ارزش یابی در دوره پیش دبستان به صورت مستمر و به منظور سنجش میزان دستیابی به اهداف این برنامه صورت می گیرد. برای انجام این کار، توجه به نکات زیر ضروری است.

- ۱- ارزش یابی در این دوره از طریق مشاهده رفتار کودک انجام می گیرد.
 - ۲- ارزش یابی کودک باید به صورت تدریجی انجام پذیرد و رشد او را در همه ابعاد اجتماعی، عاطفی، اخلاقی و اعتقادی، شناختی و جسمانی مورد سنجش قرار گیرد.
 - ۳- ارزش یابی براساس محتوا، فعالیت ها و برنامه های مربوطه انجام می گیرد و نتیجه آن به منظور همکاری و هماهنگی بیش تر به اولیای کودک گزارش می شود.
- تبصره: با توجه به هدف آموزش قرآن در دوره پیش دبستان که انس با قرآن کریم است و هم چنین اصول حاکم بر این برنامه، دستیابی کودک به حد معینی در بخش های آموزه های قرآنی، حفظ و روخوانی قرآن مورد انتظار نیست. این موضوع باید مورد توجه مربیان و والدین قرار گیرد.
- ۴- عملکرد یک کودک را نباید با عملکرد کودک دیگر مقایسه کرد و رفتار هر کودک تنها با رفتار گذشته خودش قابل مقایسه است.
 - ۵- ارزش یابی، فرصتی است که مربی، کار خود را ارزیابی نموده تا از این طریق در کیفیت بخشی به فرآیند یاددهی - یادگیری فعالانه تلاش کند.
 - ۶- ابزارهای ارزش یابی در این دوره می تواند شامل: پوشه کار، فرم ثبت مشاهدات، سیاهه رفتار و ... باشد.

صلاحیت حرفه ای مربیان دوره پیش دبستان

از آن جا که همه فعالیت های یاددهی - یادگیری اعم از آموزش قرآن و سایر واحدهای یاددهی توسط یک مربی در دوره پیش دبستان انجام می شود، مربی علاوه بر صلاحیت های عمومی مندرج در بخش نامه ۲۱۰/۲۷۶۹/۴۱۲ به تاریخ ۸۳/۶/۷ صادره از دفتر آموزش و پرورش دوره پیش دبستان و ابتدایی از منظر آموزش قرآن باید واجد ویژگی های زیر باشد.

۱- برخورداری از سواد قرآنی*

۲- علاقه به آموزش قرآن در دوره پیش دبستان

۳- آشنایی با عناصر برنامه درسی آموزش قرآن در دوره پیش دبستان

۴- آشنایی با انواع آموزش های قرآنی مندرج در بخش دوم این برنامه

۵- آشنایی با فعالیت های یاددهی - یادگیری به منظور تولید محتوای واحدهای یاددهی

۶- توانایی نسبی در طراحی واحدهای یاددهی آموزش قرآن

۷- برخورداری از مهارت کافی در آموزش حفظ، آموزه ها و روخوانی قرآن کریم

سواد قرآنی یعنی برخورداری از توانایی روان خوانی، درک معنای عبارات و آیات ساده و پرکاربرد قرآن کریم و انس و ارتباط مستمر و دائمی با آن.

بخش دوم

راهنمای تولید محتوای فعالیت های یاددهی-یادگیری
آموزش قرآن در دوره پیش دبستان

حفظ

آموزه ها

روخوانی

رسانه های آموزشی

مراحل تولید فعالیت یاددهی - یادگیری

الف : آموزش قرآن در دوره پیش دبستان

با توجه به پیشینه آموزش قرآن برای کودکان در کشورمان ، به طور کلی این آموزش‌ها به سه نوع تقسیم می‌شود: ۱- حفظ ۲- آموزه ها ۳- روخوانی این تقسیم بندی به منظور تبیین جداگانه هر یک می‌باشد، ولی عموم آموزش‌ها به «شیوه تلفیقی» از این دو یا سه نوع آموزش ارائه می‌شود. قبل از تبیین هر یک از آموزش‌های فوق، توجه به این نکته ضروری است که این سند ناظر بر آموزش قرآن در دوره‌ی پیش دبستان می‌باشد، از این رو آموزش‌هایی که مربوط به محدوده تربیت دینی است و در این دوره از اهمیت و فایده خاص نیز برخوردار است ، از مصادیق خاص آموزش قرآن محسوب نمی‌شود.

۱) حفظ قرآن

اغلب محفوظات دوران کودکی ماندگار است و تاثیر خاصی بر شخصیت فرد دارد. حضرت علی (ع) می‌فرمایند: « یادگیری در کودکی مانند نقش روی سنگ است^۱ » بنابراین خوب است شرایط به گونه ای مهیا شود که انسان ، از سنین خردسالی با آیات و معارف قرآن آشنا شود تا به تدریج به آداب و اخلاق قرآنی گردد .

حافظه کودک بسیار قوی و فعال است ، و درعین حال بکر و از معلومات و آموزش های گوناگون خالی است . در دنیای امروز خواسته یا ناخواسته، در اندک زمانی ذهن کودک از اطلاعات و آموزش های گوناگون پر خواهد شد . زیرا کودک توانایی فراگیری مستقیم و غیر مستقیم ، تقلید و همانند سازی بسیار زیادی از محیط پیرامون خود دارد و ذهن او مانند آهن ربا عمل می نماید . همچنین کودک در این مقطع سنی از قدرت تشخیص قوی برخوردار نیست و آن چه را که فرا می گیرد بدون بررسی دریافت و ضبط می کند . از این رو بهتر است موضوعات و مطالب دریافتی او ، از بهترین و سالم‌ترین آموخته‌ها باشد تا کودک بتواند سرمایه ارزشمندی به دست آورد ، سرمایه‌ای که یک عمر برای او یک هدایت و برکت در پی داشته باشد.

۱- امام علی (ع) : العلم في الصغر كالنقش في الحجر العلم في الكبر كالنقش في المدر . (کنز الفوائد ج ۱ ص ۳۱۹)

آموزش حفظ

مرحله اول- شنیدن، همانندسازی و تلفظ

- ۱- شنیدن از ارکان یادگیری در دوره پیش دبستان است. از این رو هر آیه و عبارت از طریق نوار آموزشی مربی، چند بار تکرار می شود.
- ۲- کودکان با شنیدن و پیروی از قرائت نوار یا مربی، به طور دسته جمعی، چند بار تکرار می کنند.

۳- کلمات و ترکیبات مشکل یا موارد اشتباه کودکان، توسط مربی به صورت شمرده و با تأکید بیشتر، باز خوانی می شود تا کودکان، حلت صحیح را حتی المقدور تکرار کنند؛ ولی اگر اشکال برطرف نشد، نیاز به تکرار و تأکید بیش از حد نیست، باید به تدریج در فرصت های بعد، تلفظ صحیح آموزش داده شود.

مربی مشارکت همه کودکان را به دقت زیر نظر دارد، در این مرحله تأکید بر جمع خوانی است تا کودکانی که از توانایی کمتری برخوردار هستند به طور نا محسوس اشکال خود را بر طرف کرده و به مرور مهارت لازم را بدست آورند.

مرحله دوم- تکرار و یادآوری برای تثبیت محفوظات و رفع اشکالات

- ۱- در جلسه بعد، بار دیگر آیه و عبارت مورد نظر، توسط مربی یا نوار، تکرار می شود.
 - ۲- کودکان به طور دسته جمعی، آن را تکرار می کنند.
 - ۳- هر کودک به تنهایی، آن عبارت را تکرار می کند و اشکالات یک یک آنها به شیوه متناسب با کودکان اصلاح می شود.
 - ۴- در مواردی که کودک قادر به اصلاح اشکال نمی باشد، به حال خود واگذار می شود تا در فرصت های بعد آرام آرام حالت صحیح را فراگیرد.
- به منظور فعال، پر نشاط و جذاب تر شدن جریان یاددهی- یادگیری بهتر است با گروه بندی و ایجاد رقابت سالم بین کودکان همخوانی نموده یا برای یکدیگر بخوانند

معیارهای انتخاب محتوا

هدف از انتخاب محتوا صرفاً انباشت اطلاعات نیست، از این رو باید در انتخاب عبارات و آیات و مقدار و کیفیت آن دقت شود تا کودک به راحتی با محتوای مورد نظر ارتباط برقرار نماید؛ به همین جهت لازم است علاوه بر هماهنگی با اصول این برنامه، با معیارهای زیر منطبق باشد.

۱- سوره های منتخب از نظر تلفظ حتی المقدور ساده، روان و کوتاه و پر کاربرد باشد .

سوره‌هایی مانند : توحید، کوثر، ناس - فلق - عصر - نصر - حمد - قدر

۲- عبارات و آیات از نظر تلفظ حتی المقدور ساده، روان و کوتاه باشد. (حداکثر ۵ کلمه باشد).

۳- عبارات و آیات، دارای پیام قابل فهم برای کودک باشد، اگر چه به صورت درک جزئی و اولیه.

۴- عبارات و آیات منتخب از نظر معناداری مضامینی مانند رحمت و مهربانی خداوند، کمک به دیگران، احترام به والدین، توجه به نعمت‌های خدا و چگونگی استفاده از این نعمت‌ها باشد.

۵- مقدار محفوظات متناسب با توانایی و استعداد هر کودک و به دور از الزام غیرمنطقی باشد. یعنی به تفاوت‌های فردی کودکان توجه شود.

۶- تناسب میزان یاددهی و زمان یادگیری رعایت شود. به طوری که بر اساس شناخت مربی از عموم کودکان، محتوای آموزشی و فعالیت به نحوی طراحی شود تا حتی الامکان همه کودکان بتوانند از مطالب آموزشی بهره کافی را ببرند.

برخی عبارات که با توجه به معیارهای فوق برای آموزش کودکان مناسب است. و کودک قادر است از نظر تلفظ ساده و روان، درک پیام و معنا با آنها ارتباط برقرار نماید:

- بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به نام خداوند بخشنده مهربان

- وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا اعراف/۳۱

بخورید و بیاشامید ولی اسراف نکنید.

- إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ حجرات/۱۰

آدم‌های خوب (مومن) با هم برادر و دوست هستند.

- وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا توبه/۸۳

با مردم به خوبی سخن بگویید.

- وَاقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي طه/۱۴

و نماز بخوانید تا یاد من باشد.

- محمد رسول الله

محمد (ص) پیامبر خداست. فتح / ۲۹

- وَ اللهُ يُحِبُّ الْمُطَهَّرِينَ توبه / ۱۰۸

خداوند پاکیزگان را دوست دارد.

- الحمد لله حمد / ۲

خدا را شکر می کنیم.

- وَ تَسَلِمُوا عَلَى أَهْلِهَا نور / ۲۷

به اهل خانه سلام کنید.

- وَ مَا بِكُمْ مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنَ اللهُ نحل / ۵۳

همه نعمت‌ها و چیزهای خوب را خدا به ما داده است.

- وَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً رعد / ۱۷

خدا از آسمان باران (فرود می آورد) می فرستد.

- رَبَّنَا آتِنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً كهف / ۱۰

خدایا ما را مورد لطف و مهربانی خود قرار ده

- وَ تَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَ التَّقْوَى مائده / ۲

در کارهای خوب و نیک به یک دیگر کمک کنید.

- وَ بِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا بقره / ۸۳، نسا / ۳۶ و ...

به پدر و مادر خوبی کنید.

- وَ اللهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ آل عمران / ۱۳۴

خداوند نیکوکاران را دوست دارد.

- كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ بقره / ۵۷ و ۱۷۲

از خوراکی های سالم و تمیز که برای شما آفریده ایم ، بخورید.

خواندن از نخستین تجربه های آموزشی کودک در عرصه یادگیری است و این امر مشروط به روش

های یاددهی و محتوای متناسب می باشد به عبارت دیگر آموزش خواندن به کودک پیش دبستان امری

ممکن است ، ولی تابع شرایط و محدودیت های خاص این سنین می باشد .

با توجه به اهمیت آموزش قرآن و رویکرد اساسی برنامه در دوره پیش دبستان در عرصه قرآن - ایجاد علاقه مندی و انس و یادگیری آن - لازم است محتوا و روش ، در چارچوب اصول این برنامه ارائه گردد تا آموزش اثر بخش و ماندگار صورت پذیرد.

با توجه به موارد فوق آموزش خواندن قرآن در دوره پیش دبستان به دو شیوه قابل ارائه است:

الف- آموزش خواندن از طریق کلی خوانی (شکل خوانی)

در این روش از حافظه سمعی و بصری کودک استفاده می شود. در واقع کودک هم زمان با شنیدن صوت قرآن ، شکل کلمات و عبارات مربوط به آن صوت را تصویر برداری ذهنی می کند که این امر یاد سپاری و یادآوری را تسهیل می کند . که این امر مبتنی بر اصل تداعی می باشد.

در روش آموزش روخوانی به شیوه کلی خوانی (شکل خوانی) ، صدا، حرکت و ترکیب حروف و حرکات آموزش داده نمی شود بلکه کودک از شکل کلمه و عبارات تصویر برداری ، و در ذهن خود تداعی نموده و صدا هر کلمه و عبارات را آسان تر به خاطر آورده و بیان می کند.

ب - آموزش روخوانی (آموزش حروف و حرکات)

در این شیوه ابتدا کودک با روش های مناسب یاددهی - یادگیری در دوره پیش دبستان حروف و حرکات را می شناسد و سپس نحوه خواندن ترکیبی حروف و حرکات و آنگاه خواندن کلمات و عبارات قرآنی را به تدریج خواهد آموخت . بدیهی است مقدار مهارت در خواندن به نسبت تمرینو تکرار و زمان یادگیری است. آنچه مهم است مقدار و حجم تدریس و تمرین باید به نحوی باشد که برای کودک لذت بخش و موفقیت آمیز باشد به عبارت دیگر تقریباً تمامی فراگیران به اهداف آموزشی برسند. از این رو همواره در تعیین اهداف آموزشی باید توانایی عموم فراگیران کاری مد نظر باشد .

توصیه می شود پس از آموزش چند حرف و دو مصوت ، آموزش ترکیب حروف و حرکات و کلمه ی قرآنی (که متشکل از حروف و مصوت های آموزشی می باشد) آغاز گردد. این اقدام با هدف تثبیت حروف و حرکات آموخته شده در ذهن کودک است.

۲- آموزه ها

فهم سخن خدا از قرآن یکی از مهم ترین عناصر در شکوفایی و تربیت شخصیت انسان است. انسانی که زندگی اش در پرتو آموزه ها و معارف قرآن شکل گیرد به همان نسبت از موفقیت و سعادت‌مندی برخوردار است

با چنین نگرشی درمی یابیم نقش و تأثیر آموزه های قرآنی در تربیت کودک بسیار حائز اهمیت است و آشنایی با آموزه های قرآنی از ضروری ترین محورهای آموزش قرآن دوره پیش دبستان می باشد. از این رو شایسته است این موضوع به نحو مطلوب مد نظر مربیان و دست اندرکاران تولید محتوای فعالیت یاددهی - یادگیری قرار گیرد.

گفتنی است یاددهی آموزه های قرآنی در دوره پیش دبستان متفاوت با آموزش مفاهیم قرآن به معنای مرسوم آن (ترجمه لغات، عبارات و ...) می باشد. زیرا نوآموز پیش دبستان ابتدا باید آشنایی و درک متناسب با فهم خود نسبت به آموزه های قرآنی پیدا نماید و سپس در سال های بعد به مفاهیم و ترجمه لغت به لغت و دقیق تر دست یابد.

یاددهی آموزه های قرآنی در دوره پیش دبستان به دو بخش عمده تقسیم می شود :

- ۱- یاددهی عبارات ، آیات و داستان‌هایی از قرآن با موضوعات کاربردی مانند : احترام به والدین کمک کردن به دیگران ، توجه به نعمات الهی (آب ، باران ، میوه ها و ...) و سپاس از خدا ، شروع کار با نام خدا ، قصه کودکی برخی از پیامبران که در قرآن آمده است و ...
- ۲- بیان احادیث از ائمه (ع) و بزرگان درباره قرآن که می تواند موضوعاتی از قبیل علاقه به قرآن ، احترام به قرآن ، آداب و اهمیت خواندن قرآن را در بر داشته باشد تا زمینه ساز علاقه و انس با قرآن بشود . این آموزش ها باید در قالب فعالیت های یاددهی - یادگیری ارائه شود .

معیارهای انتخاب آموزه های قرآن :

- ۱- آموزه مورد نظر « از متن قرآن » یا « درباره قرآن » باشد .
- ۲- آیات و عبارات ، کوتاه و قابل درک و فهم کودک و از نظر تلفظ ساده باشد.
- ۳- آموزه ها قابل ارائه و اجرا به وسیله فعالیت های یاددهی - یادگیری باشد .

به طور کلی آموزه ها باید بر اساس اصول ده گانه آموزش قرآن در دوره پیش دبستان انتخاب و آموزش داده شود .

رسانه آموزشی^۱

در عصر حاضر رسانه ها و وسایل ارتباط جمعی نقش و کارکرد مؤثری در زندگی انسانها دارند، به نحوی که از ابزارهای ضروری در عرصه های گوناگون زندگی محسوب می شوند. با عنایت به اهمیت آموزش و فراگیری دانش در زندگی انسان ؛ نقش و تأثیر ابزار و وسایل آموزشی که فرایند یاددهی - یادگیری را تسهیل می بخشند بسیار ضروری است. اما بر اساس روان شناختی کودک آنچه در دوره پیش دبستان اهمیت دارد تأکید بر ارتباط انسانی (کودک و مربی) است. به طوریکه ارتباط رسانه ای به نحو محسوس و جدی در خدمت ارتباط کودک و مربی می باشد. کودک پیش دبستان همواره با مربی خود در تعامل بوده و این مربی مجرب است که باید با بهره گیری از شیوه ها و فعالیت های یاددهی - یادگیری (مندرج در اصول) ارتباطی مؤثر ایجاد نماید. با توجه به تأکیدات فوق به معرفی برخی از رسانه ا و وسایل آموزشی پرکاربرد برای آموزش قرآن دوره پیش دبستان می پردازیم. بدیهی است مربی خلاق می تواند از وسایل دیگری هم که با اصول این برنامه هماهنگی دارد بهره گیری نماید.

۱- لوحه آموزشی^۲

هر عبارت و جمله در یک لوحه با خط درشت تهیه می شود تا مربی را از نوشتن روی تخته بی نیاز کند . لوحه ، قسمتی از متن قرآن است که به صورت تصویر و یا نوشته برای تسهیل یادگیری به کار می رود. مربی جهت تمرکز و جلب توجه کودکان لوحه را در جلو کلاس روی تابلو یا دیوار مقابل نصب می کند و به توضیح و آموزش می پردازد . در تهیه و تنظیم لوحه آموزشی می توانید از لوحه های آموزشی پایه اول ابتدایی بخش سوره های کوتاه و آموزه های قرآنی آن الگو برداری نمایید .

۱- برای اطلاع بیشتر به کتاب « رسانه های آموزشی برای کلاس دری » دوره های کاردانی و کارشناسی تربیت معلم کد ۱۰۰۴/۱ مراجعه کنید.

۲- رسم الخط این لوحه باید هماهنگ با لوحه های آموزشی قرآن دوره ابتدایی باشد

با توجه به روش آموزش ، انواع لوحه ها به قرار زیر است:

الف - لوحه آموزشی برای کلی خوانی (حفظ)

برای سوره های کوتاه است که به صورت نوشته های درشت ، واضح و جذاب می باشد.

ب - لوحه آموزشی برای خواندن

شامل ترکیب حروف و حرکات ، کلمات و عبارات قرآنی است. تا کودکان بتوانند بصورت بخش بخش و شمرده بخوانند.

ج - لوحه آموزشی برای آموزه ها

شامل پیام های اخلاقی و اعتقادی متناسب با فهم کودک همراه با تصاویر جذاب و گویا به نحوی که پیام را عینی تر و ملموس نماید .

۲ - نوار آموزشی

مهارت سمعی از مؤثرترین مهارت ها در آموزش قرآن است. از این رو در آموزش و تمرین باید به مهارت های سمعی توجه شایانی بشود تا یاددهی مؤثر تحقق یابد.

نوارهای آموزشی وسیله ای ساده و قابل دسترس برای عموم است که در قرآن آموزی بسیار مفید و مؤثر می باشد . ثر واقع تمرین با نوار آموزشی ، موجب رشد و تقویت مهارت زیباخوانی و در نهایت علاقه به یادگیری قرآن در کودکان می شود.

مشخصات نوار آموزشی قرآن پیش دبستان:

- ۱ - آیات با نظم و ترتیب بیشتری نسبت به نوارهای رایج قرائت شده است .
- ۲ - عبارات به صورت کوتاه و با سرعتی آرام خوانده شده است .
- ۳ - با صوتی رسا و تلفظی واضح قرائت شده است.
- ۴ - با لحن ساده و روان خوانده شده و از لحن پیچیده پرهیز شده است.

۳- کتاب کار کودک

کتاب یا کتابچه ای با خط آموزشی (هماهنگ رسم الخط کتاب قرآن پایه اول ابتدایی) که حروف و عبارات را با طراحی جذاب و متناسب سن کودک پیش دبستان ارائه می نماید.

در شیوه کلی خوانی هدف از کتاب کار کودک، سهولت در یادآوری و به خاطر سپاری عبارات و آیات بوسیله نوشتار جذاب است. به نحوی که به کودک کمک می کند، بر اثر تکرار و به مرور زمان با دیدن نوشته ها؛ متن مربوط به آنها را بخواند.

تبصره: محتوای کتاب کار می تواند تلفیقی از آموزه های قرآنی و سوره های کوتاه بر اساس معیارهای ارائه شده باشد. در شیوه آموزش روخوانی محتوای کتاب کار کودک شامل آموزش حروف و حرکات و ترکیبات، کلمه و عبارات قرآنی می شود که در یک یا چند جلد تهیه می شود.

همچنین به منظور جذابیت بیشتر آموزش قرآن مواد تکمیلی زیر پیشنهاد می شود.

۱- می توان تصاویر آموزه ها را به صورت پازل درآورد تا نوآموزان بصورت فردی و گروهی پس از تکمیل آن ایه مربوطه قرائت کنند.

۲- مناسب است کارت هایی از قصه های قرآنی تهیه نمود که یک طرف آن تصاویر زیبا و جذاب مربوط به فرازی از قصه باشد و در روی دیگر متن قصه مربوط به تصویر باشد.

ب- مراحل تولید فعالیت یاددهی و یادگیری :

مراحلی که در این قسمت ارائه می گردد بیشتر ناظر آموزش از طریق حفظ و آموزه ها می باشد از این رو باید در همین قالب ولی بصورت مجزا طرح شود.

مرحله اول : «تهیه فهرست اولیه موضوعات»

نخستین مرحله برای تولید محتوا (فعالیتهای یاددهی - یادگیری) تهیه فهرستی از موضوعات قرآنی است. این فهرست بر اساس رویکرد برنامه درسی آموزش قرآن باید موضوعاتی را در برگیرد تا زمینه آشنایی، علاقه و ارتباط کودک را با قرآن کریم فراهم آورد و موجب علاقه نوآموز به قرآن و یادگیری آن شود. مبنای انتخاب این موضوعات موارد زیر است :

الف : از متن قرآن به منظور حفظ برخی عبارات ، آیات و سوره های کوچک و یا آموزش برخی عبارات و آیات با موضوعاتی مانند : سلام کردن / نیکی کردن به والدین / شکر نعمت های خدا / اسراف نکردن / کمک کردن به دیگران و

ب: درباره قرآن، با سخنان از ائمه (ع) و بزرگان دین با موضوعاتی مانند: احترام به قرآن / آداب و اهمیت خواندن قرآن و

مرحله دوم: « اولویت بندی موضوعات »

پس از تهیه فهرست موضوعات در مرحله اول (از متن قرآن یا درباره قرآن) عناوین بر اساس موارد زیر اولویت بندی می شوند.

۱- اصول آموزش قرآن دوره پیش دبستان (مندرج در راهنمای برنامه درسی آموزش قرآن دوره پیش دبستان)

مرحله سوم: « طراحی و تولید فعالیت های یاددهی و یادگیری »

در این مرحله هرگونه تولید محتوا باید بر اساس موضوعات مرحله دوم در قالب فعالیتهای یاددهی - یادگیری دوره پیش دبستان انجام پذیرد .

مانند: قصه - شعر - بازی - گردش علمی - نقاشی - بحث و گفتگو - کاردستی - مشاهده و ... بدیهی است این فعالیتها باید مطابق معیارهای مربوط به هر فعالیت (مندرج در راهنمای برنامه درسی دوره پیش دبستان) طراحی و تولید شود. در غیر این صورت فعالیت قابل ارائه و اجرا نمی باشد .

مرحله چهارم: « بررسی و بازبینی فعالیت تولید شده »

لازم است فعالیت تولید شده قبل از اجرا مورد بررسی و بازبینی قرارگیرد تا معایب احتمالی برطرف و محاسن آن تقویت شود .

این بررسی بر اساس اصول آموزش قرآن دوره پیش دبستان (مندرج در راهنمای برنامه درسی آموزش

قرآن دوره پیش دبستان) از دو منظر مورد ارزیابی قرار می گیرد:

۱- از منظر آموزش قرآن - بر اساس اصول ۲ تا ۵

۲- از منظر برنامه ریزی و اجرا بر اساس اصول ۶ تا ۱۰

۱- **وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ** همزه آیه ۱

وای بر هر عیب جوی طعنه زننده ای.

۲- **لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ** زمر/۵۳

از رحمت خداوند ناامید نشوید

۳- **وَعَسَى أَنْ تُحِبُّوا شَيْئاً وَهُوَ شَرٌّ لَكُمْ** بقره/۲۱۶

چه بسا چیزی را دوست می دارید و آن برای شما بد است.

۴- **إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا** انسان/۳

ما راه را به او نشان دادیم یا شکر می کند یا ناسپاسی

۵- **إِنِ اللَّهُ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا** نسا/۵۸

به درستی خداوند به شما امر می کند که امانت ها را به صاحبانش بدهید.

مثال ۳- عباراتی که با توجه به معیار شماره ۳ برای آموزش به نوآموزان متناسب است.

مثال ۴- عباراتی که با توجه به معیار شماره ۳ برای آموزش به نوآموزان تناسب ندارد.

۱- **وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنْ نَفْسِكُمْ** نسا/۷۹

آنچه از بدی به تو می رسد، از خود توست.

۲- **لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّىٰ تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ** آل عمران / ۹۲

هرگز به نیکوکاری نمی رسید مگر این که از آن چه دوست می دارید انفاق کنید.

۳- **إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ** بقره / ۱۵۶

ما همه برای خداییم و به سوی او باز خواهیم گشت.

۴- **إِنِ اللَّهُ هُوَ الرَّزَّاقُ** ذاریات/۵۸

به درستی که خداوند روزی دهنده است.

۵- وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا

لقمان / ۱۸

و روی زمین با تکبر راه مرو

۶- ...

مثال ۵: عباراتی که با توجه به معیار شماره ۴ برای آموزش به نوآموزان مناسب است.

۱- از خوراکی های سالم و تمیز که برای شما آفریده ایم، بخورید.

مثال ۶: عباراتی که با توجه به معیار شماره ۴ برای آموزش نوآموزان متناسب نیست.

۱- وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ

بقره / ۱۹۵

و خود را به دست خود به هلاکت می اندازید.

۲- فَلَا تُزَكُّوا أَنْفُسَكُمْ

نجم / ۳۲

خودستایی نکنید.

۳- إِمَّا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُوا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ بَاقٍ

نحل / ۹۶

آن چه پیش شماست از بین می رود اما آن چه پیش خداست باقی است.

۴- إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ

عنکبوت / ۴۵

به درستی نماز از کار زشت و ناپسند باز می دارد.

۵- فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ

بقره / ۱۴۴

پس بگردان رویت را به سوی مسجد الحرام

۶- يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِمَّا فِي الْأَرْضِ حَلالًا طَيِّبًا

بقره / ۱۶۸

ای مردم بخورید از آن چه در زمین حلال و پاکیزه است.

معرفی برخی از وسایل مناسب در روش حفظ

۱- نوار آموزشی

در انتخاب یا تدوین نوار آموزشی قرآن متناسب برای نوآموزان پیش دبستان باید موارد زیر را مد نظر قرار گیرد:

انتخاب آیات و عبارات مطابق معیارهای فوق، همراه با قرائت صحیح و تکرار عبارات باشد. در این خصوص می توانید از جدیدترین تولیدات نوار آموزش قرآن پایه اول ابتدای تهیه شده توسط گروه قرآن دفتر برنامه ریزی و تالیف کتب درسی الگو برداری نمایید.

۲- لوحه نوشتاری آموزشی

لوحه های نوشتاری متن عبارت و آیات و هم چنین سوره های کوچک به صورتی تهیه شود که فرایند زیر را در برداشته باشد.

تصویر خوانی ← کلی خوانی ← نماد خوانی

۳- برگه نقاشی

تهیه برگه ها یا دفتر چه های نقاشی برای متن محفوظات که با خط درشت ولی کم رنگ یا توخالی است و نوآموزان آنها را پر رنگ می نمایند. این فعالیت می تواند به شکل تصویری یا داستان گونه باشد؛ و با مفاهیم مختلف حوزه های یادگیری اعم از ریاضی، علوم، دینی و ... به صورت در هم تنیده ارائه گردد. به طوریکه به مرور کودک با دیدن تصویر آیه و عبارت یا تصاویر داستان گونه ای مربوط به آیه و عبارت، متن مورد نظر را حفظ می نمایند.

۲) روخوانی

روخوانی یعنی از روی متن مشخص خواندن می باشد. روخوانی قرآن در پیش دبستان می تواند به دو گونه باشد. شیوه اول خواندن سوره های کوچک قرآن از روی متن آنها بدون شناسایی حروف و حرکات کلمات قرآنی «شکل خوانی» می کنند. گاهی اوقات به این روش «حفظ سوره های کوچک قرآنی» نیز گفته می شود. به هر حال کودک نسبت به شکل کلمات و شنیدن آن از مربی و یا نوار شرطی می شود و با دیدن کلمه نحوه ای و تلفظ آن را به خاطر می آورد و سپس بیان می کند. گویی اینکه حروف و حرکات را می شناسد و می خواند در حالی که این گونه نیست.

شیوه‌ی دوم کودک حروف و حرکات کلمات قرآنی را می‌شناسد و می‌خواند. در این روش کودک می‌بایست ابتدا حروف و حرکات را با روش متناسب آموزش ببیند، آنگاه او کسب مهارت خواندن کلمات قرآنی می‌کند و قادر است کلمات قرآنی را به طور مستقل و بدون کمک مربی بخواند.

در شیوه‌ی نخست به کودک حروف و حرکات آموزش داده نمی‌شود؛ در این روش لوحه‌ی سوره یا عبارت در جای مناسب دیدن آویخته شده و سپس، با اشاره کردن به زیر کلمات قرآنی، مربی آن کلمه را می‌خواند و یا اینکه نوار آموزشی هم زمان با اشاره‌ی مربی از ضبط صوت پخش می‌شود و کودکان تکرار می‌کنند. قابل ذکر است که اگر مربی می‌خواند باید به صورت صحیح و لحن عربی و تا حدی کُند بخواند تا فراگیران صحیح یاد بگیرند.

در شیوه‌ی دوم، کودک باید با روش مناسب پیش دبستانی (فعالیت‌های یاددهی - یادگیری پیش دبستانی) حروف و حرکات را یاد بگیرد و سپس نحوی خواندن ترکیب حروف و حرکات و آنگاه خواندن کلمات و عبارات قرآنی را خواهد آموخت. نسبت به فرصت و زمان یادگیری و مقدار تمرین و تکرار، کودک مهارت خواندن عبارات قرآنی را کسب می‌کند. توصیه می‌شود پس از آموزش چند حرف و دو مصوت، آموزش ترکیب حروف و حرکات و کلمه‌ی قرآنی (که متشکل از حروف و مصوت‌های آموزشی می‌باشد) آغاز گردد. این امر به علت کاربرد بلافاصله‌ی حروف و حرکات آموخته شده، با هدف تثبیت در ذهن کودک است.

به منظور جذابیت و موفقیت نسبی در آموزش روخوانی قرآن پیش دبستان توجه به نکات زیر لازم و ضروری است:

- ۱- باید آموزش روخوانی در قالب فعالیت‌های یاددهی - یادگیری پیش دبستان (مندرج در این برنامه) باشد.
- ۲- در آموزش حروف و حرکات از رونویسی و دیکته جدا پرهیز شود.
- ۳- پس از آموزش تعدادی از حروف و حرکات، ترکیب و کلمه‌ی قرآنی آموزش داده شود.
- ۴- از بیان تعاریف و قواعد روخوانی پرهیز شود، در صورت ضرورت به شیوه غیر مستقیم و نماد آموزشی آموزش داده شود.
- ۵- از لوحه آموزشی استفاده شود تا این که ضمن سمعی و بصری کردن آموزش، دقت فراگیران افزایش یابد.

۶- از روش فعال بهره گرفته شود ، به این معنا که فراگیران در فرایند یادگیری مشارکت داشته باشند.

۷- با اشاره کردن به مصوت ها و ترکیب آنها با حروف ، مهارت در دقت و شناسایی حروف و مصوت‌ها را تقویت شود .

۸- جزوهای روخوانی با خط مناسب با سن ۵ ساله تهیه شود .

۹- کتاب روخوانی دارای نقاشی و رنگ آمیزی جذاب و متناسب با سن ۵ ساله باشد .

۱۰- آموزش حروف ناخوانا از خط متمایز استفاده شود .

۱۱- حتما زمان آموزش در طی روز تقسیم شود و در یک ساعت خاص متمرکز نشود .

۱۲- آموزش واحد های کار و آموزش قرآن توسط یک مربی انجام گیرد .

قابل ذکر است ، مربی قبل از آموزش روخوانی می بایست در دوره های آموزشی مربوطه شرکت کند و پس از کسب توانایی تدریس روخوانی به آموزش آن مبادرت کند .

۳) آموزه‌ها

فهم سخن خدا مهم ترین عنصر تربیت قرآنی است . این موضوع می بایست برای سنین مختلف، از محتوای قرآنی خاصی برخوردار باشد .

به بیان دیگر ، پیام ها و مفاهیم قرآنی از اساسی ترین منابع در عرصه تعلیم و تربیت محسوب می شود که می تواند بر اساس ظرفیت و توانایی درک گروه‌های سنی مختلف کاربرد و کارکرد خاص خود را داشته باشد .

با چنین نگرشی نقش آموزه‌های قرآنی بسیار حائز اهمیت می باشد به طوریکه لازم است به نحو مطلوب و گسترده ای در دوره پیش دبستان به آن پرداخته شود و در واقع محور اصلی آموزش قرآن در دوره پیش دبستان قرار گیرد .

شایان ذکر است یاددهی آموزه‌های قرآنی در دوره پیش دبستان متفاوت با آموزش مفاهیم قرآن به معنای مرسوم آن (ترجمه لغات ، عبارات و ...) می باشد . زیرا نوآموز پیش دبستان ابتدا باید شناخت و درک متناسب با فهم خود نسبت به آموزه های قرآنی پیدا نموده و سپس در سال های آتی به مفاهیم لغوی و دقیق تر دست یابد .

روش‌ها و وسایل مناسب در یاددهی آموزه‌ها

بهترین و اثر بخش ترین روش یاددهی آموزه های قرآن بهره گیری از فعالیت های یاددهی - یادگیری است که قبلا نیز به آنها اشاره شده است مانند : قصه ، شعر ، نمایش ، مشاهده ، کاردستی ، نقاشی ، بحث و گفتگو ، بازی، آزمایش و
وسایل آموزشی نیز بر اساس نوع فعالیت انتخاب می شود که در این خصوص لازم است امکانات ، شرایط و ویژگی های منطقه‌ای و محلی مدنظر قرار گیرد .

ب- مراحل تولید فعالیت یاددهی و یادگیری

همان‌گونه که در برنامه آموزش قرآن در دوره پیش دبستان آمده است ، هر نوع آموزش باید فعالیت محور بوده تا از یک سو مربی در انتقال مفاهیم و از سوی دیگر نوآموزان در فراگیری موفق باشند .
به همین جهت برای تولید محتوا باید مراحل را مد نظر قرار دهیم تا ضمن تولید فعالیت متناسب سن کودکان در ارزیابی و بررسی واحد کار تولید شده هم سو باشیم .

ج- ارزشیابی

ارزش‌یابی در دوره‌ی پیش دبستان به صورت مستمر و غیر رسمی و براساس اهداف پیش‌بینی شده صورت می‌پذیرد. برای انجام این کار، توجه به نکات زیر و انواع ارزش‌یابی ضروری است.

- ارزش‌یابی کودک باید به صورت تدریجی انجام پذیرد و رشد او را در همه‌ی جهات: اجتماعی، عاطفی، شناختی و جسمانی بسنجد. علاوه بر ارزش‌یابی تدریجی، ارزش‌یابی دوره‌ای نیز باید انجام گیرد و گزارش پیشرفت هر کودک با اولیای او نیز در میان گذاشته شود.
- پیشرفت هیچ کودکی را نمی‌توان با کودک دیگر مقایسه کرد؛ زیرا رفتارهای هر فرد تنها با رفتارهای قبلی خودش قابل مقایسه است.
- ارزش‌یابی مداوم باید از طریق مشاهده‌ی رفتار کودک و یا پاسخ‌های او به هنگام فعالیت‌های گوناگون انجام گیرد.
- ارزش‌یابی از هر دوره باید براساس فعالیت‌ها و برنامه‌های مربوط به آن دوره‌ی خاص صورت پذیرد. با توجه به نکات ذکر شده چهار روش ارزش‌یابی به این شرح پیشنهاد می‌شود:

۱- ارزش یابی از طریق مشاهده

این نوع ارزش یابی برای همه ی گروه های آموزشی در سنین و مراحل گوناگون تحصیل قابل اجراست. مشاهده ممکن است به صورت مستقیم یا غیرمستقیم باشد.

الف- مشاهده ی مستقیم: مشاهده گر کودکان را به طور مستقیم زیرنظر می گیرد و به ثبت و بررسی حالات و رفتارهای آنان می پردازد؛ مانند فعالیت های کلاس یا فعالیت ها و بازی هایی که در فضای باز صورت می پذیرد. لازم به ذکر است در این روش، ممکن است کودک بداند که در معرض مشاهده ی مستقیم قرار دارد و رفتار تصنعی از خود نشان دهد.

ب- مشاهده ی غیرمستقیم: مشاهده گر (مربی) به صورت پنهان رفتار کودک یا کودکان را زیرنظر می گیرد و افراد مورد مشاهده نمی دانند که در معرض مشاهده و ارزش یابی هستند.

۲- ارزش یابی از طریق انجام کار (ارزش یابی عملی)

این نوع ارزش یابی هم نوعی مشاهده است؛ با این تفاوت که کودک به درستی می داند مورد توجه است و زیرنظر مربی و با راهنمایی های او کار مورد نظر را انجام می دهد؛ مانند ساختن یک کاردستی، انجام یک آزمایش و عملیات ورزشی. در این روش، مهارت و دقت، قدرت و سرعت کودک مورد ارزش یابی قرار می گیرد. ابزار ارزش یابی با شیوه ی مشاهده، چک لیست یا سیاهه ی رفتار است.

۳- ارزش یابی از طریق آزمون

الف- آزمون شفاهی: مربی قبلاً پرسش هایی را با توجه به موضوعات و هدف های پیش بینی شده تهیه می کند. پرسش ها به صورت منظم و هدفمند در جریان فعالیت های یاددهی و یادگیری در جمع مطرح می گردد و پاسخ به صورت فردی از کودک خواسته می شود. این نوع ارزش یابی در تقویت قدرت بیان، نظم فکری، قدرت استدلال، تمرکز افکار، سنجش اطلاعات و شناخت حالات درونی مثل ترس و اضطراب کارآیی فراوان دارد و دارای ارزش و اعتبار علمی است.

ب- ارزش‌یابی از طریق آزمون کتبی: آزمون کتبی اثر و نشانه‌ای دائمی است که کودک از خود بر جای می‌گذارد. این‌گونه ارزش‌یابی برای سنجش پیشرفت تحصیلی شاگردان در طول دوره‌ی آموزشی یا پایان آن به اجرا در می‌آید. آزمون‌های کتبی در سطح پیش‌دبستان به شکل‌هایی مانند نشانه‌گذاری، رنگ‌آمیزی، تکمیل کردنی، وصل کردنی، دوره‌کشی و ... انجام می‌گیرد و میزان توفیق کودکان را در هدف‌های دقیق آموزشی مشخص می‌کند.

د- ویژگی‌های مربیان آموزش قرآن دوره‌ی پیش دبستان

وظیفه‌ی مربیان دوره‌ی پیش دبستانی علاوه بر هدایت جریان یاددهی - یادگیری مکلف به تولید و اجرای برنامه‌ی درسی براساس نیاز درون گروهی کودکان با توجه به امکانات محلی می‌باشد، ضمناً این مربیان عهده‌دار اجرای نقش والدین و جایگزین آنان در کلاس پیش‌دبستانی می‌باشند. از این رو باید با کودکان با مهربانی و عطف رفتار نمایند، بنابراین مربیان دوره‌ی پیش‌دبستانی علاوه بر ویژگی‌های عمومی مربیان نظام آموزشی باید از ویژگی‌های اختصاصی برخوردار باشند:

۱- ویژگی‌های عمومی:

ویژگی‌های عمومی ویژگی‌هایی است که تمام مربیان آموزشی در نظام جمهوری دارا و مکلف به رعایت آن می‌باشند. این ویژگی‌ها عبارتند از:

- پای بند بودن به اصول اعتقادی و اخلاقی
- توجه به آراستگی ظاهری و رعایت پوشش مناسب اسلامی
- شناخت ویژگی‌های سنی مخاطبان و توانایی برقراری ارتباط مطلوب با آنان
- علاقه‌مندی به حرفه و کار خود
- برخورداری از سلامت جسمی و روحی
- برخورداری از بیان روشن و رسا
- توانایی هدایت جریان یاددهی - یادگیری

۲- ویژگی‌های اختصاصی:

- آشنا به روش‌های آموزش قرآن در دوره‌ی پیش دبستان
- آشنا با فعالیت‌های یاددهی - یادگیری و بهره‌گیری از آن در آموزش قرآن
- داشتن مهارت لازم در تلفظ صحیح عبارات و روخوانی قرآن